

LIBERTY "SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays,
at 43 Grand Street, Jersey City, N. J.

Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРІОДИКА:	
Three cents a copy.		Політичне часо три центи.	
One year	\$ 7.00	На рік	\$ 7.00
Six months	\$ 3.75	На пів року	\$ 3.75
Three months	\$ 2.00	На три місяці	\$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В іноземні країни і Загально:	
One year	\$10.00	На рік	\$10.00
Six months	\$ 5.00	На пів року	\$ 5.00
Three months	\$ 2.75	На три місяці	\$ 2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакції не відповідає.

В Канаді наслідки вислати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон "Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союз: 1838 Montgomery.
Адреса: "СВОБОДА", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПОЛЬСЬКА ШКОЛА В ГАЛИЧИНІ

Не дбає вона про науку та просвіту, не усуває аналізати-бетизму і темноти, є тільки сліпим оруддям польського імперіалізму і шовінізму. Не вчить знання, не виконує здорового, характерного і чесного покаяння, а тільки фабрикує Польшу на українських землях.

Тому Українці почали організувати на власну руку свої власні українські школи та розпочали велику оборонну акцію, щоби врятувати хоч ті права, які їм призначено в області шкільництва за часів втраченої Австрії.

Та Маршці Прушинські, відомі зі свого збочення що до неадекватності зглядом Українці, висміяли ті скромні змагання Українців. Їм, подобає як і другі шовіністи, твердити бездержанно, що українська школа мусить зникнути. Каже, що в польській державі може бути тільки польська школа. При чим нехочеться не навіть на Зілученні Держави, ані як розумна держава не допускають до публичних шкіл іношньої мови названі крім англійської. От куди заліз польський анімаці.

Правда, каже Прушинський, що Австрія була нашкоди, але власне її судба повинна бути гіршим меншею для Польщі. Якраз слава року Австрії супроти національних меншостей була остаточною причиною її упадку.

А з Українцями і Білорусцями нема чого циякаться. Вони не мають ніякої літературної мови, їх мовою була мова польська. Якби Польща не була провалилася в 18 столітті як держава, то з тих народів і їх мови і слів не булоби. Українські і Білоруську мову винайшли Німці, щоби в той спосіб ослабити та поневоляти Польщу. Але це не настільки давню політику асиміляції, а вона завжди серед "Руських" привітали і симпатизували. Причому, це в історичній Польщі, а не в Польщі, що була незалежна-Польща. Много з них провадило і Польська культура доведє певно до того, що Ідеолом великої більшості українського населення не будуть гайдамаки як Хмельницький, Гонта і Заїзничий, а велика і слава Польща.

Школа і держава виховують той нарід цілком певно на льодових польських горіжках, а коли пройде яких 20 літ таті праці, не буде в Галичині серед українського народу іношньої впливової партії крім одної — угодово-польонофілської. Школа має пригнітити вивороженню українського народу. Польська вишколадова мова мусить бути обов'язковою у всіх школах. Польський дух, який запанує через це в школі пригнітить поширення ненависті і погорди до польського народу і польської держави.

М. Прушинський знає собі справу, що не потребує же довгий час, поки школа зможе виховати новий легіон льодових польських фюрерів, але вважає польську школу як найкраще средство польонізації. Польською школою хоче Прушинський врятувати українські та білоруські землі для Польщі.

Німці відомі від давня забавники польських патріотів. Коли ми наведе найновіший слова Прушинського, то ми саїмоми того, що не подаємо нашим читачам нічого нового. Але і Прушинський не подає польським читачам нічого нового. А мимомого він раз-раз пише і пише, а не одні і ту саму нуду. Пише і запалює галицьких Польок до втраченості в боротьбі, пласичує ненависть до всього, що українське та збирає величезні суми на удержання та будову польських приватних шкіл та закоронює.

Прушинський будує Польщу там де її нема. Ми знаємо мусимо боронити того, на чім він вікі сидимо. Не врятуємо той шкіль, коли б і заале польська школа, коли здійсниться план Прушинського.

Наша відповідь на питання Прушинського повинна бути тільки одна: підняймо зі всіх сил свою Рідну Школу, копаймо могилу Польщі.

СЕРЕДІЯ ЕВРОПА

Ломива собі над нею голови центральні держави в часі світової війни, писали про неї різні політики та вчені. Всі вони бажали створити з тих держав, що знаходяться в середній Європі, одну федеративну державу, під назвою: Середня Європа. Вілгардус її тепер Бенеш, чехословацький міністер закордонних справ, а підписи її на конференції Маагі Антанта в Букаресті.

В часі війни творили її на те, щоби в першій мірі ругувати центральні держави, а власиво Австрію від розпаду. Тепер творить її Бенеш на те, щоби ругувати свою державу від упадку. Хоч не забезпечити границі чехословацької держави, а дальше в першій мілі румунської і югославської. Для того цілі була створена власиво Маагі Антанта, але вона показується за слаба і тепер будуть лігу від Балтики як до адриатичного моря.

План той федералізм буде пропозований в осені Лізі Народів. Бу в європейці фого Польща, що різночтє терпіння о свою свободу, а різночтє Греція. До той спілки хочуть ще втягнути і Румунія.

РОЗМІРИ ГОЛОДОВОГО ТЕРПІННЯ В ГАЛИЦЬКИХ СЕЛАХ.

На основі звідомлень, переданих "Краєвому Комітету Допомоги Голодному Селу" Повітовими і Сільськими Комітетами, по наслідках переверінь на місцях, нехотра та голодні краєвих повітів представляється ось так:

Повіт Яворів, село Шепелюти.

В нашій громаді Шепелюти є крайня нужда. Голод правдивий — селяне є вичерпані цілком — що до средств поживи.

Дня 11/5, с. р., "Голодний Селянський Комітет" в Шепелютах переверіє ревізю, сільсь селом, хата в хату і наочно переконався який лихий страшний стан села. 50 родин вже якби засуджені на голодову смерть: без ніяких средств поживи, живуть тепер з набілу. Село Шепелюти складається з 65 нурисот, отже половина села цілком приминає за голоду, бо багато є таких, що й молоква не мають. Зарібки нема ніяких в дворі: жінкам оскільки їх беруть до роботи платять по 50 гр. та ще мусить просити, щоби їх приймали. В дворі продають бульбу по 10 зол. за корець і сейчас жадає гроші, інакше не продасть, ані на виробок не дасть. Коло Немирова є лезні: сірчану купил, тут можна де-то заробити, але знова треба ходити за грішми зо два місяці, заки нешасом нашою селяниною виплатять. На зарібки поза границі, селу не згадувати, нікого нігде не пустять. Що до державної допомоги, о держали наші селяне декотрі по 20 зол. кредиту до осені, то є на ціле село біла 600 зол. Рада громадська хотіла цих 600 зол. виділати через Раду Повітову в Яворів для нашої Кооперативної і закупити великодні для людей, однак на це не дозволено, а мусів кожний йти по 20 зол. до старостів в Яворів — три милі дороги і тягнути ще двох рунчелів. Ніхто ніякої допомоги не дає більше і нікого не обходить, що може кинутись голодний тиф і інші недуги.

Село Семерівка

Наше село в наслідок страшного граду 18. червня 1924 року цілковито знищене; з усіх плодів не зістало нічого; кількохадять будинків первернено, майже половина дерев, як овецьких так і інших повалено. В декотрих селах зосталось чор баробла і дещо з ярини, а у нас не зосталось буквально нічого. Хіба, що для худобини дещо паши збирали, та й те тепер від той паши з намуком і болотом худобина ледяні ноги волочить. Чим ми живемо. От покищо буда худоба, один продає теляток, другий безрого, третій дещо з коней, пінзійше декотрим з поятих затягнутої в Р. В. К. так до свят Різдва яких як то ратувалися. Починавши від Різдва велика більшість наших селян не має куса хліба ні в одній бароболі. Продати вже нема що. Люди неїде до міста всієї річі, як олії, полотно, обути та продають за безцінь, щоби купити кусок хліба, або який засипки для дітей. Зарібок нема; люди з нашого села порозкидують по краю шукаючи роботи, та на жалв вертають голодні, одверті та з опухлими ногами домі. Матери покладають своїх голодних дітей, наймачиш жидівським мажам, щоби заробити на кусин хліба для своїх дітей. Жербації власті не поважають, а помічці нізвідки. Ось і все. Сістці нема чим. Осинькою помічці обсяно; що до ярини — то у людей нема ні одного зерня свого житнього. Хто хоче поїсти трохи вієса продає по сілуду корову і за-то неботого купить. А де баробак. А чим дити до жини. Страх і робота.

Правда, що уряд дав в експедіє у позичку на весні засів в сумі 150 зол. отже дістає по 30 і кілька господарів по 45 зол. а дещо решта 60 господарів (село числить коло 90 нурисот). А тож зісталися найбільші, котрим ні жити ні вижати.

Поміч негайно потрібні і то не словами а діями, поки ще час.

Судовий повіт Рудки.

На підставі даних староства в окремих селах голодує від 1/3 до 1/5 частини селян. Пересічно можна рахувати, що голодує 1/4 частини людности. З проханням про допомогу на засів звернулось 10,700 душ. Становище в окремих родинках може характеризувати образками становища двох селянських родин. в селі Михалевичах.

Родина Петра Бриювського грунту 4 мори, родина складається з дев'ять душ, один син сліпий; власного збіжжя і бульби нема; має 5 гарців пшениці на Великдень позичених на одроботу на жинва 1/2 корови бульби, даних священником.

Родина Михайла Лиски, складається з 6 душ, має 1 мору грунту, 3 харків в господарстві є 3 гарці ячменю, 5 ґеї, і одна червона бульби, дрібної як орки. Господина лежить на постелі біда як стіна — "чому же не має сил". Вигляд у всіх людей з цих двох родин вичерпаний недовірянням.

Деякі селяни з того села покладають дітей в діти збирати торішню мерзлу бульбу; і сусідів і з неї печуть плячки, це є "голодний хліб".

Богато селі іза браку налісина поодавали свої поля на спілку селянам і Жидам. Дуже багато баробла збіжжя у кушів за заплатою в осені за овес по 44—48 зол.

Заробітків місцевих нема майже жадних; в дорах на поденному платі дітямат по 60 гр. мушном по 80 гр. і один зол, але потреба в робітниках мінімальна. Двори в цім році приймавали лише полювину служби, не мають чим харчувати. Визаїть в великому числі до Франції на сезонної роботи; дехто з тих, що виїхав вернувся, бо не міг найти роботи.

Повітовий староста визнає, що становище в повіті важке, замовив у Варшаві для повіту 30 вагонів збіжжя, але їх не одержано. Обіцяв, що будуть видані гроші на дорожні роботи в повіті, а тимчасові їх нема.

Судовий повіт Судова Вишня.

Перед голодовою катастрофою стоїть 50% населення, бо навіть господарі, власністелі від 6—15 мургів землі не мають ніяких (дослівно) засобів артикулів живності і мимі послідної землі не дістануть у нікого споживчих артикулів на кредит. Т. з. "халупники" сільські робітники і господарі малоземельні голодують у повному значінні цього слова. Заробітків тут в околиці нема ніяких. Осинькою засіяно звичайний процент поля, наторміє ярно-ного менше іза браку врого збіжжя. Не засіяно окозо 5%. Дворів числом 14, більшість за-уловське робітників місячно за оплатою 10 зол. в місяці і додаток в збіжжю; інші двори платять денним робітникам від 70—100 гр. денно, 3 повіту вінь сфигрувано на роботи до Франції найнявши 40 осіб, очиход до візду буда дуже багато, але їх не приймають. Люди виконді дуже охочо на заробітки хочоб і в чужині та ніхто за робітниками не питає. Немає ніякої еміграції ні до Америки, ні до Канади.

На цілий політичний повіт розділено чужимод позичок: вартістю разом 48,000 зол. впроді не чинять що ніяку споси-

зички засівні переводжено за посередництва (в більшості) кас "Стефчик" а на кожду громаду припадо від 200—300 зол. (поодинокі господарі діставали по 25 зол.).

Судовий повіт Мостиська, село Острожець.

Громада Острожець в р. 1924. зістала сильно діткнена в наслідок елементарних нещаст. Доготривала зима, весні слоти, морози, потім пожежі, спричинили таке, що збір з поль тугешних був майже жаден. Коло видала заледів кілька корів збіжжя, баробла зогина на волі, а решта в домашнім перекуві. Важко словами смертника змалювати в цілості жахливості наслідків голоду, если перед часом не зарядиться ліхові, через боляч частинне заледоження його якуюсь допомогою, Заробітків нема жадного, надія на підмогу державну заваля в цілості. Грунта в більшості неосіяні, баробла на насіння нема, худобі нема чим прокормити; морозний скідалий вітер палить до решти дрібку озимини, якої не доліи мизи в часі осені і теплої зими.

Повіт Добромилль село Перелішниця.

42 родин потребує негайної поміч, бо не мають чим досити поля; вики, бульби разом мургів: під віку 20, під бульбу 8. Хліба і інших артикулів поживи давно вже не мають. Місцеве населення не може в жаден спосіб поміч голодуючим, бо самі не мають. Староство не уділяло ані одної позички на засів.

Село Вісько: Нужда в селі велика. 33% людей в селі голодує.

Повіт Стрий.

Відносини дуже прикрі. Неврожай минулого року, тяжкий в підгірських повітах як на Поділля полишив в цім з природи "голодний кут" страшні сліді. Майже в цілім повіті, а особливо в полосі над Східлянською і попри Дрогобиччину, вже від пірвого люди живлять ся самою бароболою. Найбогачі господарі цієї області не бачили від пірвого своєго хліба. В осені не стало хлібоного зерня навіть на засів. Тепер майже скрізь в повіті знон не стало бульби на висяду. Нарід голодує голодує. З людьми голодувала до останніх днів і худоба. В богатім на пашу повіті скрізь осталися господарі вже в квітні без сіна. І очевидячки таке вже бієса і соломи. Часто продавали люди за безцінь коні перед весняною роботою в полі, бо не було їх чим годувати. В Стрийській повітовій Кооператив беруть селянське кооперативне шоденно пересічно 300 бохонців хліба, в більшій скількості на кредит. Де тільки можна було зазначити село-двоно зробило це, виправдавши до цього все, що можна було продати. Денні заробітки в полі (в дворах) хитуються між 50—1 зол. Але й цих заробітків дуже мало. В останніх днях почали екекатори стягати першу половину ґрунтового податку за 1925 рік. В деяких селах видно в озиминах значні шкоди від мизині і весняних морозів, але загально беручи озимини в наслідок квітневих і теперішніх дощів поправилися і є вигляд, що збір жита буде доволячий. Натомість ярина (вієси, ячмені), ґинуть з дня на день. Злидні різко іза кельського посяного зерна в тепер живуть і ґинуть. Мелведихи Усяж-мудра підіграють коріції в жидівській селі видно значні проценти збіжжя обсяно.

Становище в поодиноких селах:

1) Завалді: Незасіяного ярів збіжжя осталася третина поля. 68 родин не може перебути передислово власним засобами. Часом найде хтось роботу в дворі, за 60 гр. денно, 15 родин бракує зовсім ододе і обути.

2) Голоубівці: Всього поля не даюся засіяти задля нестачі зерня. Вже не стало харків у 31 родин (134 душ). Деякіма денним робітників в дворі діставали зимою 40 гр. тепер дістають по 60 гр. Інших заробітків нема.

3) Жулин: Недосіяно кругло 10 мургів. 70 родин вже голодують. Коло 20 осіб заробляють в дворі зимою по 50—70 гр. тепер по 50—80 гр.

4) Довголука, Воля довголука, Монастирське: Четверта частина орних плів не обсяна. Яре збіжжя гинє. В усіх 3-ох громадах (одна паролія) на 250 родин тільки 20 ще має хліб. Тепер вже й бульби не стало 76 родинам.

5) Касків: Ані один господар не засіяв значної площі зерном; одна четвертина поля — свіжий обліг. 116 родин не стане власних засобів на прожиття до жини. Денний робітник дістає в дворі 30—50 гр. Людям треба бульби, кукурдузи, круп і дуже конечно обути.

6) Угерське: Поле майже все засіане, але люди через це дуже задовольнялись. В дворі кількох людей працює за оплатою від 50—1 зол. В громаді є 75 родин, які вже голодують.

7) Лисичинці: 56 родин не дають собі ради без допомоги, мусять голодувати.

8) Конохи: Неосіяно задля нестачі зерна 20 мургів. В громаді є 32 родин, котрі голодують і не мають чим перебути передислово. Зарібок нема жадних.

9) Добряліня: Мають 10 родин у яких вже тепер є голод.

10) Качків Кут: На 133 господарів 55 родин не можуть перебути передислово без голоду.

11) Длушчків малі: Богато поля стоїть пустою. Зарібок нема ніяких. В селі нужда і голод в 92 родинках.

Повіт Жидичів.

1) Буянів: Свіжих облігов чимало. Ані хліба, ані бульби вже не стало для 69 душ. Дальших 116 душ будуть голодувати.

2) Бакаччів: 12 родин вже ходять за прошенним хлібом.

3) Тейсарів: 10 родин вже голодують.

4) Лисків: Четвертина поля неосіяна задля нестачі насіння. 34 родинам грізять голодова смерть.

5) Протеси: 88 мургів неосіяно, бо не було чим. На найочинішню одлі і податки вже не має село нічого. 34 родини вже тепер докоченно потребують допомоги в харчах.

6) Монастирське: 20% поля не можна було обсяити, 85 родин не дають собі ради до передислово.

Повіт Сколе.

1) Синевдське вижне: Деяка частина землі не обсяна, хоч куплено на засів 100 кін-133

талів вієса і 10 ячменю. Не стало бульби до обсядення, а чим жити. Зарібоків не було і нема, 138 родин не мають чим перебути передислово.

2) Поголівці: 112 родин потребують допомоги, бо без харків, 30 родин без найочинішньої ододе. В повіті поширюється голодовий тиф.

Повіт Долина.

1) Станьківці: На виживлення голодуючих громада потребує зата: 46 сот. кукурдузи, 19 жита, 30 бульби. 13 родин вже сильно голодує.

2) Струтин: Селянин села Струтина вижнього повідомкає: Маю змлі 8 мургів, проте неурожай в минулому році був такий, що мого хліба на виживлення моєї родини, що складається з шість душ, вистало лише до половини ґрунту. З того часу купую харчеві продукти для родини і для худоби. Від ґрунту до 19. квітня видав на один ліше харч 148 зол. Продав для цього ту одну корову, яку мав, за 100 зол. на харчування грошей нема. Заробітків ніяких, допомоги так само ніякої. Тим, щі мають землі-одні пів мрга, ще гірше. Є випадки, що пухнуть з голоду. Василь Мудрак в нашому селі вже опух з голоду. Маю 102 квінта забрати до шпиталю.

Повіт Дрогобич.

Редиків: Бідують передислово 44 родин.

Повіт Печеніжин.

Між селянством панує діямочка нужда.

Повіт Любечів.

В повіті відчувається брак поживи у всіх селян. Менше заможні селяне голодують. В селі Синяві обсяюється число голодуючих родин на 13, в селі Луківці на 26; в селі Гриньц 30. Найтяжча ситуація представляється в с. Синяві, яка є найбільшій селом в повіті. Місцевих заробітків дуже мало; по дворах платять 50—70 гр. денно. Деякі з селян виїзять на заробітки до Франції; урядова допомога в звязку з неурожаем була в мінімальних розмірах.

Повіт Самбір.

Село Чука: В селі голод з причини неясів і браку корови на покуп зерна. Потребує допомоги 19 родин. 28% поля не засіяно.

Повіт Сяноко.

В тому повіті шириться тиф.

ПОЗІРІ — РОЧЕСТЕР, Н. Я. Місцевий Центральний Комітет — скажує

НАРОДНЕ ВІЩЕ, котрі відбавлять

В СУБОТУ, 13. ЧЕРВНЯ, 1925

о год. 7.30 вестеро в Галі Церковній, 303 Hudson Avenue.

На снім'я будуть говорити з місцеві бєстіними у справі голодуючих жидів братів і сестер в ринку крає, а екекатори буда змалюват північнє спрозвадення. Тогожвироюмо усіх У-рочинців і Українців місцеві і поміс-ніших численні присутні на снім'я.

133 Комітет.

У. Н. СОЮЗ — НАРПІЛШНИЙ ОПОКОН-НЕЩАСТО. ЧИ ВІН Є ЧЛЕНОМ РОГО.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО САМІ І ЗАПИСУЙТЕ СВОІ ДИ ДО У. Н. СОЮЗА!

КОГО ДНЕСЬ НАМОВИТЕ ОБЕЗПЕЧИТИ СЯ В У. Н. СОЮЗІ, ТОЙ ВАМ ЗА ЦЕ ВІДНАЧНІ БУДЕ ВСЕГДА.

СМЕРТЬ І НЕЩАСТЕ НЕ ТРАТЯТЬ НАГОДИ. НЕ ТРАТЯЙ І ВИ. ОБЕЗПЕЧИТЬСЯ В У. Н. СОЮЗІ СЯЧАС.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ НІЖНИКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ПІШІТЬ ПО НАЙНОВІШИМ ЦІННИМ

Застережись увагу, що на кредит нікому не покластись че-
ловечески.

